

Sygn. akt VIII Pz 3/19

POSTANOWIENIE

Dnia 4 marca 2019 r.

Sąd Okręgowy w G. VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Jolanta Łanowy-Klimek

Sędziowie: SSO Grzegorz Tyrka

SSR del. Anna Capik-Pater

po rozpoznaniu sprawy w dniu 4 marca 2019 w G.

na posiedzeniu niejawnym

w sprawie M. H.

przeciwko Spółce (...) Spółce Akcyjnej w B.

o świadczenie rekompensacyjne

na skutek zażalenia pozwanej Spółki (...) Spółka Akcyjna w B.

od postanowienia Sądu Rejonowego w G.

z dnia 3 września 2018 *sygn. akt* VI P 372/18

p o s t a n a w i a:

oddalić zażalenie

(-) SSO Grzegorz Tyrka	(-) SSO Jolanta Łanowy-Klimek	(-) SSR del. Anna Capik-Pater
Sędzia	Przewodniczący	Sędzia

UZASADNIENIE

Powódka M. H. pozwem skierowanym przeciwko Spółce (...) S.A. w B. domagała się zasądzenia na jej rzecz rekompensaty z tytułu utraty prawa do deputatu węglowego w rozumieniu ustawy z dnia 12 października 2017r. o świadczeniach rekompensacyjnych z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla.

Pismem z 28 sierpnia 2018 r. powódka cofnęła pozew, wnosząc o umorzenie postępowania i zwolnienie od kosztów sądowych.

Postanowieniem z 3 września 2018 r. Sąd Rejonowy w G. w pkt 1 umorzył postępowanie na podstawie art. 355 § 1 k.p.c., w pkt 2 odstąpił od obciążania powódki kosztami zastępstwa procesowego, zaś w pkt 3 oddalił wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych. W uzasadnieniu Sąd Rejonowy wskazał, że w przedmiotowej sprawie wystąpiły

szczególne okoliczności, o których mowa w art. 102 k.p.c., uzasadniające odstąpienie od obciążania powódki kosztami zastępstwa procesowego – nie tyle trudna sytuacja materialna powódki, która utrzymuje się jedynie z renty rodzinnej (wobec cofnięcia pozwu wysokość tej renty nie była bliżej badana przez Sąd Rejonowy), co charakter roszczenia i postawa powódki w procesie. Sąd ten podkreślił, że powódka jako osoba działająca bez profesjonalnego pełnomocnika w osobie adwokata czy radcy prawnego mogła mieć subiektywne przekonanie co do zasadności wniesionego pozwu. Sąd Rejonowy oddalił również wniosek powódki o zwolnienie od kosztów sądowych jako przedwczesny, albowiem w chwili złożenia powyższego wniosku powódka nie była obowiązana do uiszczenia jakiegokolwiek opłaty.

Pozwana Spółka (...) S.A. w B. wniosła zażalenie na powyższe postanowienie, zaskarżając je w części, tj. w zakresie pkt 2. Pozwana zarzuciła naruszenie przepisów postępowania, a to:

1) art. 98 k.p.c. oraz art. 102 k.p.c. poprzez odstąpienie od obciążania powódki kosztami postępowania, pomimo przegrania przez powódkę sprawy, a także pomimo niezaimstnienia w niniejszej sprawie przesłanek, o których mowa w art. 102 k.p.c., tj. wypadków szczególnie uzasadnionych;

2) § 2 pkt 4 w zw. z § 9 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych poprzez jego niezastosowanie.

Pozwana domagała się zmiany postanowienia w zaskarżonym zakresie poprzez zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej kwoty 1.350 zł tytułem kosztów postępowania oraz zasądzenia od powódki na rzecz pozwanej obowiązku zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu podniosła, że nie sposób przyjąć – jak w jej ocenie argumentuje zaskarżone postanowienie Sąd Rejonowy – iż niezajomość prawa, czy działanie bez profesjonalnego pełnomocnika jest przesłanką uzasadniającą odstąpienie od obciążania strony przegrywającej kosztami postępowania. Podkreśliła, że roszczenie powódki oparte było na jednym przepisie, którego literalne brzmienie jest jednoznaczne, a więc nie wymaga pogłębionej analizy prawnej i interpretacji, co potwierdzają zresztą działania samej powódki, która cofnęła pozew po otrzymaniu odpowiedzi na pozew. Dodała, że jeżeli powódka miała wątpliwości co do stanu prawnego to mogła przed wytyczeniem powództwa skorzystać z bezpłatnej pomocy prawnej. Pozwana wskazała nadto, że cofnięcie pozwu nie zwalnia powódki z odpowiedzialności za wytyczenie bezpodstawnego powództwa w sprawie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie pozwanej nie zasługuje na uwzględnienie.

W przedmiotowej sprawie Sąd Okręgowy w pełni podziela stanowisko Sądu Rejonowego w zakresie odstąpienia od obciążania powódki kosztami procesu na zasadzie art. 102 k.p.c.

Sąd Okręgowy zgadza się z twierdzeniem pozwanej, że regułą w postępowaniu cywilnym jest zasada odpowiedzialności za wynik procesu określona w art. 98 k.p.c., zgodnie z którym strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu).

Zgodnie natomiast z treścią art. 102 k.p.c. w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami.

Powyższy przepis stanowi wyjątek od reguły ponoszenia kosztów procesu przez stronę przegrywającą.

Sąd nie jest zobligowany do zastosowania art. 102 k.p.c., ale posiada taką możliwość, po rozważeniu całokształtu okoliczności sprawy. Sądy posiadają bowiem swobodę kształtowania orzeczeń o kosztach procesu, a więc i kosztach zastępstwa procesowego, samodzielnie decydują czy na gruncie konkretnej sprawy zachodzą owe "szczególne okoliczności" o jakich mowa w powoływanym wyżej przepisie, pozwalające na odstąpienie od obciążania strony przegrywającej kosztami postępowania.

W postanowieniu z dnia 24 października 2013r. sygn. IV CZ 61/13 (LEX nr 1389013) Sąd Najwyższy wskazał, iż hipoteza przepisu art. 102 k.p.c., odwołująca się do występowania "wypadków szczególnie uzasadnionych", pozostawia sądowi orzekającemu swobodę oceny, czy fakty związane z przebiegiem procesu, jak i dotyczące sytuacji życiowej strony, stanowią podstawę do nieobciążania jej kosztami procesu.

W ugruntowanym w tym zakresie orzecznictwie Sąd Najwyższy wskazał również, że „zastosowanie przez sąd art. 102 k.p.c. powinno być oceniane w całokształcie okoliczności, które by uzasadniały odstępstwo od podstawowych zasad decydujących o rozstrzygnięciu w przedmiocie kosztów procesu. Do kręgu tych okoliczności należy zaliczyć zarówno fakty związane z samym przebiegiem procesu jak i fakty leżące na zewnątrz procesu zwłaszcza dotyczące stanu majątkowego (sytuacji życiowej). Okoliczności te powinny być oceniane przede wszystkim z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego” (vide postanowienie z 14 stycznia 1974r., II CZ 223/73, LEX nr 7379, postanowienie Sądu Najwyższego z 13 października 1976r. sygn. IV Pz 61/76, LEX nr 7856, postanowienie Sądu Najwyższego z 16 lutego 1981r. sygn. IV Pz 11/81, LEX nr 8307, postanowienie Sądu Najwyższego 17 kwietnia 2013r. V CZ 132/12, LEX nr 1341732).

Ocena czy zaistniały przesłanki do zastosowania instytucji z art. 102 k.p.c. należy do sądu rozpoznającego sprawę i orzeczenie to podlega zmianie w wyniku weryfikacji instancyjnej jedynie w wyjątkowych wypadkach. Jak wskazał Sąd Apelacyjny w Szczecinie w wyroku z dnia 29 października 2015r., sygn. akt: ACa 496/15 „Kwestia zastosowania art. 102 k.p.c. pozostawiona jest orzekającemu sądowi z odwołaniem się do jego kompetencji, bezstronności, doświadczenia i poczucia sprawiedliwości. Ocena w tym zakresie ma charakter dyskrecjonalny, oparty na swobodnym uznaniu, kształtowanym własnym przekonaniem oraz oceną okoliczności i może być podważona przez sąd wyższej instancji w zasadzie jedynie wtedy, gdy jest rażąco niesprawiedliwa” (Legalis nr 1435257).

W ocenie Sądu Okręgowego w przedmiotowej sprawie zaistniały szczególnie uzasadnione przypadki uzasadniające zastosowanie art. 102 k.p.c. i odstąpienie od obciążania powódki kosztami procesu.

W pierwszej kolejności Sąd Okręgowy zwraca uwagę, że dochodzone roszczenie o zapłatę rekompensaty za utracony deputat węglowy jest roszczeniem, które zagwarantował ustawodawca tylko niektórym kategoriom osób, a powódka pozostawała w subiektywnym przekonaniu, że z samego faktu bycia wdową po górniku taka rekompensata jej się należy. Sąd podkreśla, że powódka występowała bez profesjonalnego pełnomocnika, zatem nie miała możliwości precyzyjnej analizy przepisów i pełnej oceny zasadności powództwa, zaś sam charakter roszczenia również uzasadnia stwierdzenie, że w sprawie wystąpiły szczególnie uzasadnione przypadki.

Ponadto Sąd Okręgowy miał na względzie, że powódka zaraz po otrzymaniu odpowiedzi na pozew (16 sierpnia 2018 r.) cofnęła pozew, wnosząc o odwołanie rozprawy wyznaczonej na 3 września 2018 r. oraz o zwolnienie z kosztów sądowych, przyczyniając się tym samym do szybkiego zakończenia postępowania i ograniczenia jego kosztów.

W tej sytuacji Sąd I instancji, powołując się na zasady współżycia społecznego, prawidłowo – w oparciu o art. 102 k.p.c. – odstąpił od obciążania powódki kosztami zastępstwa procesowego.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy w G. uznał zażalenie pozwanej za bezzasadne i w oparciu o art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. orzekł o jego oddaleniu.

(-) SSO Grzegorz Tyrka	(-) SSO Jolanta Łanowy-Klimek	(-) SSR del. Anna Capik-Pater
Sędzia	Przewodniczący	Sędzia